

Олександр Гончаров,
Володимир Дмитрук (м. Київ)

Київська міська організація НСКУ – час зростання!

Минулого року виповнилося п'ять років з часу офіційної реєстрації Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України. Термін, звісно, незначний, особливо з огляду на те, що низка регіональних організацій Спілки існують вже чверть століття, а сама вона торік відзначила 90-річний ювілей, ведучи родовід від Українського комітету краєзнавства, створеного 1925 року, а у відродженому вигляді існує з 1990 року. Хоч у порівнянні з цим час існування столичної організації й незначний, та все ж дає можливість підвести певні підсумки її діяльності.

У зв'язку з наданням Спілці краєзнавців 2008 року національного статусу постало питання про реформування її діяльності як професійної творчої спілки. Власне цього року й розпочалося формування Київської міської організації, оскільки до тих пір, в умовах діяльності Спілки як громадської організації, в столиці була відсутня чітка організаційна структура. Вже 2008 року було організаційно оформлено 4 первинні столичні осередки: у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (голова – О.П. Гончаров), Інституті історії України НАН України (голова – В.І. Дмитрук), Святошинський

(голова – С.М. Вакулишин) та Голосіївський (голова – Н.В. Терес) районні. Представники цих первинних організацій брали участь у роботі IV з'їзду Національної спілки краєзнавців України. Це дало підставу голові правління Спілки академіку НАН України П.Т. Троньку у звітній доповіді на IV з'їзді НСКУ констатувати: «... якщо раніше київські краєзнавці переважно гуртувалися навколо відділів регіональних проблем історії України та історико-краєзнавчих досліджень академічного Інституту історії України, то за звітний період вони нарешті об'єдналися в самостійній **Київській міській** організації (голова – Олександр Гончаров) з дієвими осередками, зокрема в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка та столичних районах» [1, с. 32]. Проте до повноцінного об'єднання мав пройти певний час і менш ніж за півтора року, 26 лютого 2010 р., у приміщенні історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка відбулася Установча конференція Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України [2, с. 111–112]. На час проведення конференції організація налічувала вже 72 члени [3, с. 12].

IV (звітно-виборча) конференція Київської міської організації НСКУ, 23 березня 2016 р.,
Національний університет фізичного виховання і спорту України

Виконуючи постанову Установчої конференції Київської міської організації НСКУ, президія правління КМО НСКУ здійснила заходи з реєстрації міської організації в органах влади згідно з Законом України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки». 21 вересня 2010 року зареєстровано «Положення про Київську міську організацію Національної спілки краєзнавців України» й отримано «Свідоцтво про державну реєстрацію творчої спілки». 3 листопада 2010 року отримано «Свідоцтво про державну реєстрацію юридичної особи». У грудні того ж року виготовлено печатку, штампи для первинних організацій (для фіксації сплати членських внесків). У 2011 р. розроблено і затверджено правлінням власну символіку КМО НСКУ та відкрито банківський рахунок.

Щодо власної символіки, то керівництво організації намагалося її офіційно зареєструвати, оскільки і Статут Спілки і Положення про Київську міську організацію надають таке право. Три роки КМО НСКУ з цього приводу судилася з Державною реєстраційною службою України. Дві судові інстанції організація виграла, але через правові колізії у законодавстві Вищий адміністративний суд України, який на початку 2016 р. розглянув касаційну скаргу Державної реєстраційної служби України, відмовив КМО НСКУ у задоволенні її позову. Звісно, це не заважає організації використовувати власну символіку, хоча було сподівання на її офіційну реєстрацію.

Пріоритетним напрямом діяльності Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України на початковому етапі її існування була організаційна робота у зв'язку з реформуванням Спілки у професійну творчу спілку. Здійснювалася перереєстрація членів КМО НСКУ відповідно до нових реалій, налагодження та підтримання на належному рівні внутрішнього діловодства, оформлення персональної документації та обліку членів Спілки, збір вступних і членських внесків, видача членських квитків. Завершено створення електронного реєстру за різними параметрами. Це малопомітна й копійка робота, яка забирала багато часу й енергії, проте вона була необхідною для зміцнення організації.

З часу проведення Установчої конференції відбулося ще три конференції організації: II (позачергова) напередодні V з'їзду НСКУ (17 січня 2012 р. в Інституті історії України НАН України),

III (звітно-виборча) конференція (27 лютого 2013 р. в Інституті туризму Федерації профспілок України) [4] і IV (звітно-виборча), яка відбулася 23 березня 2016 року в Національному університеті фізичного виховання і спорту України й підвела підсумок діяльності організації за останній трьохрічний період.

У роботі IV (звітно-виборчої) конференції Київської міської організації НСКУ взяв участь 41 делегат. Із привітанням від імені керівництва Національного університету фізичного виховання і спорту України звернувся до учасників форуму завідувач кафедри туризму університету С.І. Попович. Теплі вітання від голови Національної спілки краєзнавців України, члена-кореспондента НАН України О.П. Реєнта передала делегатам і гостям конференції перший заступник голови НСКУ Р.В. Маньковська. Вона, зокрема, вказала на важливу роль столичної організації в діяльності Спілки, вручила найактивнішим членам міської організації відзнаки Спілки – почесні звання, грамоти та подяки. Звання «Почесний краєзнавець України» здобула Н.В. Терес, грамотами НСКУ відзначено Г.А. Вербиленко, О.П. Гончарова, В.І. Дмитрука, І.Д. Дудко, Т.І. Катаргину, В.В. Пилипенка, подяками НСКУ – О.І. Боня, В.С. Гончарову, О.В. Жидецьку, Л.Б. Круглову, Н.В. Кузіну, А.І. Петровського, П.В. Сацького, В.В. Соболева, Г.П. Чорного. Р.В. Маньковська вручила також членські квитки новим членам Спілки: В.Г. Лазаренку, В.І. Мильку, С.А. Куцоми, А.І. Петровському.

Із звітною доповіддю виступив член президії правління НСКУ, голова правління Київської міської організації НСКУ О.П. Гончаров. В обговоренні звітної доповіді взяли участь: В.І. Дмитрук – член президії правління НСКУ, відповідальний секретар НСКУ, старший науковий співробітник Інституту історії України НАН України, С.І. Смілянець – заступник генерального директора з наукової роботи Національної історичної бібліотеки України, Д.Г. Омельченко – заступник директора з навчально-виховної роботи Українського державного центру туризму і краєзнавства учнівської молоді МОН України, О.І. Бонь – доцент кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка, голова осередку КМО НСКУ в університеті, П.В. Сацький – доцент кафедри політичної історії Київського національного економічного університету імені

Вадима Гетьмана, голова осередку КМО НСКУ в КНЕУ, Н.В. Терес – доцент кафедри етнології та краєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член Комісії з питань найменувань при Київському міському голові, В.В. Жадько – завідувач кафедри журналістики Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, С.М. Вакулишин – методист Святошинського центру позашкільної роботи, завідувач Музею історії району.

Обговоривши звіт правління міської організації за три роки, конференція визнала роботу правління задовільною. Також було заслухано звіт ревізійної комісії (доповідач Л.І. Іваницька – голова комісії). Конференція обрала новий склад правління (25 осіб) та ревізійної комісії (5 осіб). В цей же день відбувся пленум правління Київської міської організації НСКУ, на якому обрано президію правління у складі 9 осіб. Головою правління КМО НСКУ обрано О.П. Гончарова, заступником – Н.В. Терес, відповідальним секретарем – О.В. Соболеву.

Загальна кількість членів КМО НСКУ на час проведення конференції становила 167 осіб. Тобто з часу проведення Установчої конференції вона поповнилася на 95 осіб. Поповнення рядів організації упродовж звітних періодів було стабільним, у середньому по 50 осіб, хоча й нерівномірним по роках: 2011 р. було 25 вступників, 2012 – 9, 2013 – 32, 2014 – 11, 2015 – 7. Водночас у звітній доповіді зазначалося, що протягом ряду років не зростали чисельно деякі первинні осередки. Звісно, не йшлося про форсування росту

рядів організації на противагу якості, але, разом із тим, підкреслювалося, що має бути постійний притік нових членів, тим більше що в Києві для цього є невичерпні можливості.

У період після Установчої конференції утворено ще 5 осередків: 2010 року – в Інституті туризму ФПУ (голова – Л.С. Соловей, його ліквідовано у вересні 2014 р. у зв'язку з припиненням діяльності інституту), 2011 року – в Міжнародному центрі дитячо-юнацького туризму м. Києва (нині Київський центр дитячо-юнацького туризму, краєзнавства та військово-патриотичного виховання, голова – В.Є. Семенюк), 2012 року – в Київському університеті туризму, економіки і права (голова – О.А. Кручек), 2013 р. – в Національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана (голова – П.В. Сацький), 2016 р. – в Київському університеті імені Бориса Грінченка (голова – О.І. Бонь). Загалом потрібно визнати, що створення осередків, особливо за територіальним принципом, з різних причин відбувається повільно. У зв'язку з чим на останніх звітно-виборчих конференціях наголошувалося на потребі активізувати роботу зі створення територіальних осередків та районних організацій.

За період існування КМО НСКУ проведено 5 пленумів правління, на яких обговорювалися важливі питання діяльності організації: про символіку організації, затвердження річних планів роботи та заслуховування річних звітів, вирішення кадрових питань, про формування осередків і комісій тощо [5]. На останньому пленумі (24 лютого 2016 р.) затверджено «Положення

Пленум правління Київської міської організації НСКУ, 24 лютого 2016 р.

про Премію імені Максима Берлінського Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України», яка вручатиметься за досягнення в галузі киевознавства. Поточні питання розглядалися на засіданнях президії правління КМО НСКУ та в робочому порядку. Проводилися засідання ревізійних комісій, котрі вивчали фінансову документацію організації. На III (звітно-виборчій) конференції затверджено «Положення про Ревізійну комісію Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України». Президія правління регулярно висвітлювала на офіційному сайті НСКУ основні заходи, які проводилися міською організацією, її осередками.

Члени президії правління Київської міської організації НСКУ, які входять до керівних органів Спілки, брали участь в усіх заходах, які проводилися Національною спілкою краєзнавців України. Значну організаторську, наукову та культурно-просвітницьку роботу здійснювали члени президії правління – О.П. Реєнт, Р.В. Маньковська, В.І. Дмитрук, О.П. Гончаров, В.Г. Киркевич, С.М. Вакулишин та ін.

Члени київської міської організації НСКУ здійснюють велику науково-дослідницьку та видавничу роботу в галузі краєзнавства. Цьому сприяє значний науковий потенціал організації. Так, понад 95% членів КМО НСКУ мають вищу освіту, в її складі 4 академіки та 5 членів-кореспондентів НАН України та національних галузевих академій, 75 докторів і кандидатів наук, 29 заслужених працівників науки і техніки України, заслужених працівників культури України та заслужених працівників освіти України. Члени Київської міської організації НСКУ є засновниками видавництв, головами та членами редакційних колегій різних наукових видань, членами спеціалізованих учених рад по захисту дисертацій, беруть активну участь у редагуванні наукових праць і навчальних посібників. Так, М.В. Гримич – засновниця і директор видавництва «Дуліби», що спеціалізується на виданні сучасної української літератури і наукової продукції етнологічного та краєзнавчого спрямування; М.К. Дмитренко – засновник, видавець і головний редактор часопису «Народознавство», В.О. Жадько – був головним редактором газети «Київський ринок», шефредактором журналу «Департамент» та молодіжних газет – «Памолодь» і краєзнавчої «Ренесанс», В.П. Коцур –

засновник і головний редактор збірника наукових статей «Часопис української історії», О.П. Реєнт – головний редактор журналу «Краєзнавство», Л.Г. Руденко – головний редактор «Українського географічного журналу», В.А. Смолій – головний редактор «Українського історичного журналу».

З ініціативи Київської міської організації НСКУ були підготовлені й видані Національною спілкою краєзнавців України матеріали та документи Установчої конференції КМО НСКУ [3], книга науковця 20–30-х років минулого століття Олександра Тулуба «Київ та його давня давнина у творах народних» [6]. Частину тиражу цих книг було розіслано науковим установам і навчальним закладам Києва та областей України, 200 примірників передано Публічній бібліотеці імені Лесі Українки м. Києва для бібліотек столиці. Під грифом Київської міської організації НСКУ вийшла монографія члена правління КМО НСКУ А.П. Коцура та О.В. Гордійчука, присвячена історії Київського товариства грамотності (1882–1908 рр.) [7]. Під грифом НСКУ вийшла низка книг члена правління НСКУ та КМО НСКУ В.Є. Устименка з історії військово-кур'єрського зв'язку в Україні та історії Чернігівського краю [8]. Члени Київської міської організації НСКУ (О.Г. Бажан, В.Ю. Васильєв, Т.Ф. Григор'єва, В.І. Дмитрук, Р.В. Маньковська, Р.Ю. Подкур, О.С. Рубльов, Г.Г. Денисенко, Т.І. Катаргіна та ін.) беруть активну участь у підготовці масштабних загальнонаціональних видань: науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією» – про трагічні роки політичних репресій в рамках Державної програми «Реабілітовані історією» (Постанова КМУ від 11.09.1992 р. №530) (голова Головної редколегії до 2011 р. П.Т. Тронько) [9] та «Зводу пам'яток історії і культури України» [10].

Упродовж 2013 – початку 2014 рр., в період підготовки до святкування 200-річчя від дня народження Т.Г. Шевченка, члени Київської міської організації НСКУ взяли активну участь у підготовці спілчанського видання «Україна Тараса Шевченка: історико-краєзнавчі нариси», де комплексно розглядається краєзнавчий аспект шевченківської теми у всеукраїнському контексті [11].

Загалом члени Київської міської організації НСКУ у період після Установчої конференції видали понад 150 окремих наукових і науково-популярних праць (монографії, навчальні посібники, брошури), а також активно друкують свої

праці у періодичних виданнях, зокрема у спілчанському науковому журналі «Краєзнавство», де з 2010 року опубліковано 123 статті та матеріали.

Київська міська організація НСКУ, її члени організовували та брали участь у таких важливих формах наукової роботи як наукові конференції, передусім всеукраїнські наукові історико-краєзнавчі [12].

У рік відзначення 200-річного ювілею Тараса Шевченка з ініціативи керівництва КМО НСКУ спільно з кафедрою етнології та краєзнавства Київського національного університету імені Тараса Шевченка в рамках угод про співробітництво 27 березня 2014 р. на історичному факультеті університету відбулася Міжнародна науково-практична конференція «Києвознавчі читання: історичні та етнокультурні аспекти», присвячена 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка та 250-річчю від дня народження Максима Берлінського. У заході взяли участь понад сто осіб. Близько третини – члени НСКУ. Науковий форум розглянув широку києвознавчу тематику: Т.Г. Шевченко і Київ; діяльність наукових установ, навчальних закладів та наукових товариств, окремих дослідників у галузі києвознавства; проблеми топоніміки, адміністративно-територіального устрою, соціально-економічного розвитку та розвитку науки, освіти, культури й мистецтва Києва; питання духовності, повсякденного життя киян [13]. За фінансової участі Київської міської організації НСКУ було видано збірник матеріалів конференції [14]. Окрім обов'язкової розсилки, 12 примірників збірника передані Публічній бібліотеці імені Лесі Українки м. Києва для поширення серед районних бібліотек столиці. Бібліотеці передано також примірники журналів «Краєзнавство», компакт-диски «Журнал «Краєзнавство» 1927–2011» (повні електронні версії). 12 березня 2015 р. на ім'я Київського міського голови В.В. Кличка направлено офіційний лист із пропозиціями Київської міської організації НСКУ до «Програми розвитку української мови, культури та виховання історичної пам'яті у мешканців міста Києва на 2015–2017 роки» в частині розвитку культури та виховання історичної пам'яті (реєстраційний № 7708 від 17.03.2015 р.). Пропозиції передбачали здійснення комплексу заходів, спрямованих на активізацію досліджень і популяризацію києвознавчої тематики й значною мірою базувалися на рекомендаціях згаданої конференції.

Активну участь члени КМО НСКУ (С.І. Смілянець, Р.В. Маньковська, В.І. Дмитрук, О.П. Гончаров) беруть в організації і проведенні Всеукраїнських науково-практичних конференцій «Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України» в рамках започаткованих Національною історичною бібліотекою України 2011 року краєзнавчих читань пам'яті Петра Тронька [15].

У Київському університеті імені Бориса Грінченка щорічно відбуваються Всеукраїнські науково-практичні конференції «Київ і кияни у соціокультурному просторі ХІХ–ХХІ ст.». Станом на 2015 рік їх було проведено вже п'ять. Упродовж цієї «п'ятирічки» грінченківські історичні києвознавчі конференції стали значними подіями у науковому житті не лише столиці, а й країни [16].

2015 року – року відзначення 100-річчя від дня народження академіка Петра Тронька та 90-річчя Національної спілки краєзнавців України – члени Київської міської організації НСКУ взяли активну участь в організації та роботі Всеукраїнської наукової конференції «Особистість в українській історії: погляд крізь віки (до 100-річчя з дня народження академіка НАН України П.Т. Тронька)», яка відбулася 6 листопада 2015 р. в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (В.А. Смолій, О.П. Реєнт, Я.В. Верменич, І.К. Патриляк, О.Г. Бажан, О.П. Гончаров, В.І. Дмитрук, Р.В. Маньковська та ін.); Всеукраїнської науково-практичної конференції «Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України», яка відбулася 12 листопада 2015 р. в Національній історичній бібліотеці України в рамках ІІІ Краєзнавчих читань, присвячених 100-річчю від дня народження П.Т. Тронька.

Члени КМО НСКУ брали участь і в багатьох інших наукових конференціях всеукраїнського та регіонального масштабу: Всеукраїнській науковій конференції «Дослідження Сходу і Півдня України в історичній ретроспективі: підсумки і проблеми» (10 червня 2014 р., Інститут історії України НАН України); Всеукраїнській науково-практичній конференції до 75-річчя заснування Національної історичної бібліотеки України (2 жовтня 2014 р., Національна історична бібліотека України); науковій конференції «Від України до УРСР (до 80-річчя перенесення столиці Радянської України до міста Києва)», організованій Інститутом історії України НАН України та Музеєм історії міста Києва (12 грудня 2014 р.) та ін.

Значний досвід проведення місцевих історико-краєзнавчих конференцій має Святошинський центр позашкільної роботи, де діє краєзнавчий осередок КМО НСКУ на чолі з С.М. Вакулишиним. Досвід цієї роботи висвітлено в журналі «Краєзнавство» [17].

Важливою формою роботи в діяльності КМО НСКУ є проведення «круглих столів» з питань киевознавства, на яких за участю представників різних установ та організацій обговорювалося широке коло питань, пов'язаних із вивченням і викладанням киевознавства в закладах освіти, наукових установах, бібліотеках, архівах і музеях [18].

Київська міська організація НСКУ в липні 2015 р. організувала «круглий стіл» на тему: «Топонімічна політика в Києві: виклики часу, проблеми наукового забезпечення». Потреба проведення заходу обумовлена законодавчими рішеннями з питань декомунізації. Президія правління КМО НСКУ звернулася до членів Співки, небайдужих киян активно долучитися до вирішення проблем, пов'язаних з перейменуванням вулиць, надати пропозиції, взяти участь у громадському обговоренні щодо перейменування низки вулиць столиці [19].

Потрібно зазначити, що питанням топоніміки, проблемі найменувань вулиць Київська міська організація НСКУ приділяє постійну увагу. Так, члени Голосіївського районного осередку КМО НСКУ активно досліджують історію перейменування вулиць Києва, підготували навчально-методичний довідник «Назви вулиць Києва в конфлікті ідеологій» [20], беруть участь у підготовці збірника документів про історію перейменування вулиць столиці та інших праць. Голова осередку Н.В. Терес є членом комісії з питань найменувань при Київському міському голові. У червні 2011 року з ініціативи Святошинського районного осередку Київська міська організація НСКУ направила три офіційні листи на адресу Головного управління внутрішньої політики та зв'язків з громадськістю Київської міської державної адміністрації з пропозицією перейменувати 11 вулиць Святошинського району. З 2014 р. розпочала працювати новостворена Комісія з топоніміки Київської міської організації НСКУ (голова – Н.В. Терес). У 2015 році Київська міська організація НСКУ брала активну участь в реалізації пропозиції щодо назви однієї із вулиць Києва на честь академіка Тронька. Президія правління КМО НСКУ звернулася до

Круглий стіл: «Топонімічна політика в Києві: виклики часу, проблеми наукового забезпечення», 2 липня 2015 р.

членів організації взяти участь в он-лайн голосуванні на сайті КМДА з цього приводу (березень – травень). В засіданнях комісії різного профілю, які розглядали це питання, неодноразово брали участь члени президії правління КМО НСКУ – Р.В. Маньковська, В.І. Дмитрук, Н.В. Терес, О.П. Гончаров. 8 жовтня 2015 р. Київська міська рада затвердила рішення про найменування іменем академіка Петра Тронька вулиці, яка прилягає до Національного музею народної архітектури та побуту України у Голосіївському районі м. Києва.

Члени Київської міської організації НСКУ брали участь в організації «круглих столів» у різних установах і навчальних закладах. Так, В.В. Соколов – був співорганізатором круглих столів, присвячених 145-й річниці від дня народження академіка Є.В. Оппокова, які відбулися 2014 р. в Рудосільському навчально-виховному комплексі «ЗСШ I-III ступенів ДНЗ» (с. Руде Село, Київської обл., 7 лютого), у Державному політехнічному музеї при Національному технічному університеті України «КПІ» (25 березня) [21].

Члени КМО НСКУ беруть активну участь в організації виставок. Так, у січні 2012 р. в стінах Києво-Могилянської академії відбулася художня виставка «Людина на всі часи», присвячена 290-й річниці від дня народження видатного українського просвітителя-гуманіста, філософа, поета, педагога Григорія Савича Сковороди. Куратором проекту був член КМО НСКУ Б.М. Войцехівський.

Особливо активною виставкова робота була 2015 року у зв'язку з відзначенням 100-річчя від дня народження академіка Петра Тронька та 90-річчя Національної спілки краєзнавців України. Київська міська організація НСКУ ініціювала створення в Музеї історії Київського національного університету імені Тараса Шевченка виставки «Я тобою, Україно, живу ...», присвяченої 100-річчю від дня народження академіка П.Т. Тронька. КМО НСКУ оплатила витрати, пов'язані з художнім оформленням виставки. В облаштуванні виставки взяли активну участь: Л.Б. Круглова – директор Музею історії університету, Г.П. Савченко – голова правління Київської обласної організації НСКУ, професор університету, П.М. Котляров – доцент університету та члени Київської міської організації НСКУ: Л.П. Тронько, О.П. Гончаров, О.Г. Бажан,

В.С. Гончарова, В.І. Дмитрук, Р.В. Маньковська, Л.Г. Самойленко. 21 вересня 2015 р. відбулося урочисте відкриття виставки [22]. У вересні-грудні 2015 р. для студентів та учнів проведено екскурсії в Музеї історії університету, де вони ознайомилися з життям та діяльністю видатного вихованця університету (екскурсії проводили Л.Б. Круглова, О.П. Гончаров, А.І. Петровський).

У червні 2015 р. виставку до 100-річчя від дня народження Петра Тронька «Краєзнавство в душі моїй» відкрито у приміщенні Національної спілки краєзнавців України. Експозиція розповідає про життя і діяльність академіка, висвітлює його внесок у розвиток краєзнавства, на ній представлені книги вченого, краєзнавчі видання, відзнаки Спілки. Члени КМО НСКУ також взяли участь у відкритті виставок, присвячених 100-річчю від дня народження Петра Тронька, в м. Переяславі-Хмельницькому. Так, Л.П. Тронько, В.І. Дмитрук, В.М. Іршенко виступили на відкритті виставки «Петро Тронько: з любов'ю до Переяславщини» (10 липня 2015 р., Музей «Заповіту» Т. Г. Шевченка Національного історико-культурного заповідника «Переяслав»). У вересні в цьому ж музеї на відкритті мистецької виставки із приватної колекції Петра Тронька виступили Л.П. Тронько та В.М. Іршенко [23, с. 32–33].

Окрім цього, члени Київської міської організації НСКУ опублікували низку статей, присвячених П.Т. Троньку, в «Українському історичному журналі» [24], в журналі «Краєзнавство» [25], газетах [26], брали участь у прес-конференціях, радіопрограмах, прем'єрних показах фільмів, присвячених 90-річчю Національної спілки краєзнавців України та 100-річчю від дня народження академіка Петра Тронька.

На основі або ж за участю матеріалів з приватної колекції члена президії правління КМО НСКУ, краєзнавця і колекціонера, заслуженого працівника культури України В.Г. Киркевича щорічно влаштовуються виставки в музеях столиці, присвячені питанням державотворення в Україні. Так, 20 січня 2014 р. до Дня соборності України було відкрито виставку в Національному заповіднику «Софія Київська» (Митрополічий дім), 22 серпня у виставковій залі Музею історії Києва до 23-ї річниці Незалежності України влаштовано виставку «Символи української державності ХХ століття». 2015 року в

приміщенні Національного музею літератури України працювала виставка «Історія Центральної Ради в документах і літературі Музею історичного центру міста Києва». Цього ж року декілька виставок влаштовано в Національному заповіднику «Софія Київська». Так, 16 липня в рамках проведення мистецько-історичного фестивалю «Анна фест» відбулося відкриття виставки «Анна Ярославна. Повернення в Європу». До Дня незалежності приурочені виставки: «Володимир Великий – творець Української держави» та «Державотворчий шлях України у ХХ столітті» [27]. Загалом В.Г. Киркевич брав участь у понад 50 виставках у різних містах України та за кордоном. Так, у квітні 2010 р. його колекція виставлялася в Українському Музеї у Нью-Йорку (виставка «Україна – Швеція: на перехрестях історії (XVII–XVIII століття)»). В. Киркевич взяв активну участь в організації виставки «Реріхи і Україна» в Санкт-Петербурзькому державному Музеї-інституті сім'ї Реріхів (червень 2011 р.), на якій експонувались рідкісні праці художників початку ХХ століття з музейних і приватних колекцій Москви, Петербурга та Києва. Київська частина колекції представлена зібранням В. Киркевича.

Виставки краєзнавчої літератури також періодично організовуються Київською міською організацією НСКУ під час проведення наукових і звітно-виборчих конференцій, інших заходів.

Членами КМО НСКУ проведено низку презентацій наукових і науково-популярних видань, зокрема, спілчанського видання «Україна Тараса Шевченка: історико-краєзнавчі нариси» [28]. Активну участь у презентаціях киевознавчих видань беруть В.О. Жадько, Н.В. Терес, Г.П. Чорний та ін.

Члени організації беруть участь у роботі з молоддю. Так, А.В. Блануца здійснює значну організаторську роботу серед молодих учених України, є співзасновником та заступником голови ГО «Молодіжна організація науковців України», очолював Раду молодих учених Відділення історії, філософії та права НАН України, організовує та проводить засідання Клубу молодих учених та новаторів Київського будинку вчених НАН України. Члени КМО НСКУ В.І. Дмитрук, Р.В. Маньковська проводять значну роботу з учнями в рамках Київського територіального відділення Малої академії наук України (секція «Історичне краєзнавство»).

Значну діяльність здійснює Київська міська організація Національної спілки краєзнавців України в галузі освітянського краєзнавства, приділяючи велику увагу, зокрема, студентській молоді. Члени організації (О.П. Реєнт, Р.В. Маньковська, О.П. Гончаров) брали активну участь в організаторських заходах, і як члени авторського колективу, з підготовки підручника «Основи краєзнавства» для студентів вищих навчальних закладів [29].

Викладачами різних навчальних закладів – членами організації були розроблені та читаються нові курси краєзнавчого, туристичного спрямування. Так, викладачі кафедри етнології та краєзнавства історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка у 2015/2016 н. р. розробили і читають курси для студентів магістратури нової спеціалізації «Туризмознавство історичне»: «Туристичне краєзнавство» (О.П. Гончаров), «Киевознавство» (Н.В. Терес) та ін. Активно працює над розробкою теоретико-методологічних проблем туристичного краєзнавства та удосконаленням викладання туристсько-краєзнавчих дисциплін член правління КМО НСКУ, завідувач кафедри туризму Національного університету фізичного виховання і спорту України С.І. Попович [30]. Значну увагу цим питанням приділяють члени осередку КМО НСКУ в Київському університеті туризму, економіки і права.

Київська міська організація НСКУ вже 4-й рік поспіль бере активну участь в організації історико-краєзнавчої практики для студентів історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, яка відбувається в лютому–березні. У листопаді 2012 р. КМО НСКУ уклала з університетом «Договір на проведення історико-краєзнавчої практики для студентів історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка». За посередництвом і активної участі КМО НСКУ Київський національний університет імені Тараса Шевченка уклав угоди на проходження практики з Національною спілкою краєзнавців України та установами і організаціями, в яких існують осередки КМО НСКУ: Інститутом історії України НАН України, Центром позашкільної роботи Святошинського району м. Києва та Міжнародним центром дитячо-юнацького туризму міста Києва. Окрім цього, за посередництвом і допомогою КМО НСКУ універ-

ситетом були укладені договори на проходження студентами практики з Державною науковою архітектурно-будівельною бібліотекою імені В.Г. Заболотного та Публічною бібліотекою імені Лесі Українки міста Києва. В цих установах студенти-практиканти досліджують різноманітну історико-краєзнавчу тематику [31]. У грудні 2013 р. – січні 2014 р. за сприянням КМО НСКУ Київський національний університет імені Тараса Шевченка уклав договори на проведення студентської історико-краєзнавчої практики з Національним Києво-Печерським історико-культурним заповідником, Національною історичною бібліотекою України, Національним музеєм Тараса Шевченка. Загалом Київською міською організацією НСКУ, або ж за її посередництвом і допомогою, було укладено 11 договорів про співробітництво між різними організаціями і установами.

У вересні–жовтні 2014 р. члени первинного осередку КМО НСКУ в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка в контексті відзначення 200-річного ювілею Тараса Шевченка організували екскурсії для студентів по Шевченкових місцях Києва (Національний музей Тараса Шевченка, Літературно-меморіальний музей Т.Г. Шевченка, Меморіальний будинок-музей Т.Г. Шевченка). Активно ця робота продовжувалася і в наступні роки [32].

Київська міська організація НСКУ співпрацює з Науковим товариством студентів та аспірантів історичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, зокрема, в організації Всеукраїнського конкурсу науково-популярних статей «Гардаріка», який відбувся 2014 р. і мав краєзнавчий характер, його мета – створення історії містечок України. Наступного року вийшли друком матеріали конкурсу. Члени КМО НСКУ взяли участь у редагуванні матеріалів і рецензуванні збірника [33].

Значну роботу краєзнавчо-туристського спрямування здійснює осередок КМО НСКУ в ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», де проводиться Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт «Мальовнича Україна – туристичний край». Конкурс започатковано 2013 року з ініціативи колективу кафедри політичної історії Інституту історії українського суспільства КНЕУ (директор Інституту Ірина Дудко – член НСКУ) у партнерстві із Національною спілкою крає-

знавців України та Спілкою сприяння розвитку сільського (зеленого) туризму в Україні за підтримки Державного агентства України з туризму та курортів. Мета конкурсу – виявлення силами ініціативних студентів у регіонах України пам'яток історії, культури, природи, побуту тощо і їх дослідження як перспективних туристичних об'єктів. Серед завдань конкурсу – заохотити студентську молодь до вивчення рідного краю, його історії, культурних особливостей і його популяризації. На конкурс щорічно подаються роботи, які присвячені пам'яткам, котрі є мало відомими, але становлять інтерес як перспективні туристичні об'єкти. У своїх роботах конкурсанти також розробляють бізнес-плани експлуатації цих об'єктів у туристичній галузі. Члени КМО НСКУ беруть участь у роботі журі, яке оцінює студентські наукові роботи. Конкурсантам-фіналістам і переможцям вручаються грошові премії та відзнаки (в тому числі й Грамоти та Подяки Національної спілки краєзнавців України) [34].

Київська міська організація НСКУ співпрацює з організаціями та установами позашкільного краєзнавчого напрямку, зокрема, з Українським державним центром туризму і краєзнавства учнівської молоді Міністерства освіти і науки України (заступник директора з навчально-виховної роботи Д.Г. Омельченко – член КМО НСКУ), Святошинським центром позашкільної роботи, Київським центром дитячо-юнацького туризму, краєзнавства та військово-патріотичного виховання, де діє потужний осередок КМО НСКУ в кількості 10 осіб на чолі з В.Є. Семенюком – завідувачем краєзнавчого відділу цієї установи. З останньою установою співпраця здійснюється в рамках укладеного наприкінці 2011 року «Договору про спільну діяльність та співробітництво», яким передбачено спільну діяльність і співробітництво у сфері туризму, краєзнавства, проведення подорожей, екскурсій, конференцій, семінарів, конкурсів тощо. Краєзнавчий осередок установи проводить значну туристсько-краєзнавчу роботу, зокрема, в рамках міської туристсько-краєзнавчої акції учнівської молоді «Пізнай свій край – пізнай себе», міського краєзнавчого конкурсу «Історії живі сліди». Серед школярів м. Києва проведено конкурс краєзнавчо-пошукових робіт «А ми тую славу збережемо», присвячений 70-й річниці визволення України від нацистських загарбників.

Пленум правління Київської міської організації НСКУ та круглий стіл з проблем киевознавства, 24 грудня 2012 р., Центр позашкільної роботи Святошинського району

II (позачергова) конференція Київської міської організації НСКУ, 17 січня 2012 р., Інститут історії України НАН України

Члени КМО НСКУ також беруть активну участь в організації конкурсу «Кращий екскурсивод музею при навчальному закладі», в організації семінарів-практикумів для відповідальних за туристсько-краєзнавчу роботу в загальноосвітніх закладах м. Києва, конкурсу художньої фотографії серед педагогів, керівників туристсько-краєзнавчих гуртків м. Києва, організації краєзнавчих квестів тощо. Р.В. Маньковська, В.І. Дмитрук, Д.Г. Омельченко, С.М. Вакулишин взяли участь у підсумковому зборі переможців Всеукраїнської історико-географічної експедиції «Історія міст і сіл України» (24–25 листопада 2015 р., Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді, м. Київ).

Ураховуючи те, що у розвитку вітчизняного краєзнавства значна роль належить бібліотекам, Київська міська організація НСКУ співробітничала з бібліотеками столиці: Національною історичною бібліотекою України, Державною науковою архітектурно-будівельною бібліотекою імені В.Г. Заболотного, Науковою бібліотекою імені М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Публічною бібліотекою імені Лесі Українки. Працівники бібліотек беруть участь у заходах, які проводить КМО НСКУ, – конференціях, «круглих столах» та ін., де вони діляться досвідом роботи з бібліотечного краєзнавства, презентують свої видання тощо. В свою чергу

члени КМО НСКУ беруть участь у краєзнавчих заходах, які проводяться бібліотеками: конференціях, засіданнях бібліотечних клубів, творчих вечорах, презентаціях книг відомих киевознавців тощо. Так, у Державній науковій архітектурно-будівельній бібліотеці імені В.Г. Заболотного (ДНАББ) в рамках соціально-бібліотечного проекту «Історія малих міст України» працює бібліотечний клуб «Національні святині». Члени КМО НСКУ (О.Г. Бажан, О.П. Гончаров, В.В. Кобзар, О.В. Соболева) брали участь у засіданнях, присвячених таким містам як Корець, Верхньодніпровськ, Василівка, Новомиргород, Кодима, Полонне, Вишгород та ін. Інформацію про ці заходи опубліковано в журналі «Краєзнавство» [35], розміщено на сайтах ДНАББ та НСКУ. КМО НСКУ співпрацює з Публічною бібліотекою імені Лесі Українки в рамках проекту «Киевознавці. Сучасні дослідники рідного краю», залучаючи до розробки цієї тематики студентів-істориків, члени організації беруть участь у заходах, які проводяться бібліотекою [36]. Інформація висвітлюється на сайті бібліотеки та блогах відділу краєзнавчої літератури та бібліографії.

У галузі культурно-просвітницької роботи Київська міська організація НСКУ співпрацює з музеями, приділяючи особливу увагу громадським музеям. Так, 2009 року КМО НСКУ взяла участь у проведенні ініційованого Національною спілкою краєзнавців України Всеукраїнського конкурсу на кращий громадський музей України. Низка громадських музеїв міста Києва (Музей історії Святошинського району, Музей історії водоканалу, музеї освітніх закладів) отримали призові місця в різних номінаціях конкурсу. У Святошинському центрі позашкільної роботи «Північне сяйво» працює Музей історії Святошинського району, створення якого ініціював методист Центру С.М. Вакулишин, очільник місцевого осередку КМО НСКУ. Це єдиний у столиці музей, що комплексно досліджує та представляє історію адміністративного району Києва, має звання зразкового [37]. В музеї організуються щорічні виставки «Круглі дати місцевої історії». 28 вересня 2015 р. під час роботи III науково-практичної конференції «Музейна педагогіка – проблеми сьогодення, перспективи», яка відбулася в Національному Києво-Печерському історико-культурному заповіднику, С.М. Вакулишин презентував багаторічний досвід роботи музею. Спільні заходи КМО НСКУ

проводить з Музеєм історії (директор – Л.Б. Круглова) та Археологічним музеєм (завідувач – Л.Г. Самойленко) Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 7–8 лютого 2015 р. члени Київської міської організації НСКУ взяли активну участь в організації і проведенні благодійної культурної акції (фестивалю) «Мистецьке коло», яка відбулася в Музеї Івана Гончара (І.К. Патриляк – спікер, І.В. Ігнатенко – модератор, М.В. Гримич – лекція-презентація).

Члени Київської міської організації НСКУ здійснюють значну культурно-просвітницьку роботу не лише у столиці, а й інших регіонах України. Це й проведення у травні 2015 року з ініціативи Г.Й. Братчук та Р.В. Маньковської у селі Богданівка Яготинського району Київської області свята «Катеринин день. Мистецтво жити на землі», присвяченого 115-й річниці від дня народження геніальної української художниці Катерини Білокур, 90-річчю заснування Національної спілки краєзнавців України та 100-річчю від дня народження академіка П.Т. Тронька. 16 червня 2015 р. у 115-річчя від дня народження Катерини Білокур члени КМО НСКУ взяли участь у відкритті виставки «Катерина Білокур. Хочу бути художником!» в Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі «Мистецький Арсенал» [38].

Велику просвітительську роботу проводить Б.М. Войцехівський, популяризуючи творчість Т.Г. Шевченка та Г.С. Сковороди, створюючи, зокрема, в різних куточках країни «Шевченкові світлиці». Значну кількість матеріалів (книги, картини тощо) Б. Войцехівський передав у м. Слов'янськ Донецької області. Він опублікував понад 80 матеріалів, у яких широко представлено Переяславську Шевченкіану, а також оповіді про цікаві справи у вінок пам'яті Григорію Сковороді [39].

В.Ф. Шевченко – політик, журналіст, письменник – багато робить для популяризації історії та культури рідного краю – Ічнянщини, що на Чернігівщині. З метою реалізації видавничих і благодійних проектів засновано «Фонд Віталія Шевченка», проводиться конкурс обдарованих дітей району «Родина. Ічнянщина. Україна» та конкурс авторів на кращу розповідь з історії рідного села, рідної вулиці. Кращі твори і дітей, і дорослих видаються масовим тиражем.

І.Є. Левитський активно досліджує та популяризує життя й діяльність видатного громадського

діяча України початку ХХ століття Миколи Васильовича Левитського (1859–1936), зокрема бере участь у радіо- та телепередачах, присвячених цій неординарній особистості.

Члени КМО НСКУ Р.В. Маньковська та В.І. Дмитрук у рамках співпраці Національної спілки краєзнавців України з громадською організацією «Вікімедіа Україна» працюють у складі журі всеукраїнського фотоконкурсу «Вікі любить пам'ятки» та «Вікі любить землю» [40].

Окрім уже згаданих членів Київської міської організації НСКУ, велику краєзнавчу роботу здійснюють О.Г. Бажан, С.А. Гальченко, М.В. Гримич, Г.Г. Денисенко, М.К. Дмитренко, В.О. Жадько, В.В. Кобзар, В.С. Костюк, Т.І. Катаргіна, С.І. Кот, А.П. Коцур, С.І. Попович, С.І. Смілянець, В.Є. Устименко, Г.П. Чорний та ін. Свідченням подвижницької діяльності членів КМО НСКУ на ниві краєзнавства є те, що 12 з них стали лауреатами вищих нагород Спілки – спілчанських премій: 6 лауреатів Премії імені Дмитра Яворницького – Андрущенко Віктор Петрович, Дмитренко Микола Костянтинович, Киркевич Віктор Геннадійович, Кот Сергій Іванович, Реєнт Олександр Петрович, Устименко Василь Євдокимович; 5 лауреатів Премії імені Петра Тронька – Андрущенко Віктор Петрович, Смолій Валерій Андрійович, Іршенко Валентина Михайлівна, Ситник Анатолій Андрійович, Шевченко Віталій Федорович і 1 – Премії імені Михайла Сікорського – Войцехівський Борис Михайлович [41].

Члени столичної організації НСКУ беруть активну участь у процесах формування громадянського суспільства: очолюють чи працюють у керівних органах громадських організацій політичного спрямування, наукових товариств і творчих спілок, є засновниками благодійних фондів. Так, В.П. Андрущенко є президентом Асоціації ректорів педагогічних університетів Європи, головою Наглядової ради Всеукраїнської молодіжної громадської організації «Союз обдарованої молоді»; О.Д. Бакуменко – відповідальний секретар Національної спілки письменників України; А.В. Блануца – співзасновник та заступник голови ГО «Молодіжна організація науковців України», С.А. Гальченко – виконавчий директор Всеукраїнської асоціації музеїв; М.К. Дмитренко – член Комітету з присудження державної премії при Президентові України «Українська книга року»; В.М. Іршенко – вико-

навчий директор Всеукраїнського фонду відтворення видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини України імені Олеся Гончара; Б.І. Олійник – голова Українського фонду культури; І.Ф. Курус – координатор Всеукраїнської Громадської кампанії «За відповідальну владу», голова правління Українського центру прямої демократії, директор Міжнародного фонду Івана Франка; Л.Г. Руденко – віце-президент Українського географічного товариства, член секції Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки, член конкурсної комісії Верховної ради України для найталановитішої молоді, член Національного комітету України з проблем ЮНЕСКО «Людина і біосфера» (Національний комітет МАБ України), член Наглядової ради ВМГО «Союз обдарованої молоді»; О.П. Реєнт – голова Асоціації випускників Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова; В.Є. Устименко – заступник голови Ради «Чернігівського земляцтва» в Києві, голова Корюківського відділення; В.Ф. Шевченко – співзасновник і член правління Українського центру прямої демократії, співзасновник і член правління Міжнародного фонду Івана Франка, голова оргкомітету Літературно-мистецької премії ім. Олексія Стороженка, член Комітету з присудження Премії ім. Івана Огієнка.

Окрім цього члени Київської міської організації НСКУ є членами Науково-експертної (В.І. Дмитрук) та Громадської (Г.О. Клепак – голова, В.Ю. Васильєв – заступник голови, Р.Ю. Подкур) рад при Державній архівній службі України, беруть участь у парламентських і громадських слуханнях, піклуються про охорону пам'яток (лист-звернення проти організації постійно діючої виставки-ярмарки в алеях парку «Володимирська гірка» (липень 2013 р.), підтримують громадськість в питаннях протидії незаконній забудові історичних місць, зокрема, брали участь у створенні та підписанні петицій щодо заборони незаконної забудови берега Дніпра (листопад 2015 р.), відродження річки Почайни, надання їй історичного статусу та створення ландшафтних парків на берегах (лютий 2016 р.) тощо.

У цілому, підводячи підсумки понад п'ятирічного існування Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України, можна констатувати, що становлення організації відбулося й попереду період її зростання, подальшої розбудови й суттєвого розширення діяльності.

Джерела та література

1. IV з'їзд Національної спілки краєзнавців України (28 жовтня 2008 року). Матеріали та документи. – Кам'янець-Подільський: видавець Зволейко Д.Г. 2009. – 232 с.
2. Установча конференція краєзнавців столиці // Тронько П.Т. Національна спілка краєзнавців України: сторінки історії. – К., 2010. – 120 с.
3. Установча конференція Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України: матеріали та док. (26 лютого 2010 року). Нац. спілка краєзнавців України, Київ. міськ. орг.; упоряд.: О. Гончаров [та ін.]. – К.: ТОВ Вид-во “Телесик”, 2011. – 66 с.: іл.
4. Гончаров О., Дмитрук В. Форум краєзнавців столиці // Краєзнавство. – 2013. – № 1. – С. 219–225.
5. Гончаров О. Пленум правління Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України // Краєзнавство. – 2011. – № 2. – С. 322–324.
6. Тулуб О.О. Київ та його давня давнина у творах народних / Олександр Тулуб. – К.: Унісерв, 2011. – 242 с.
7. Коцур А.П., Гордійчук О.В. Становлення та діяльність Київського товариства грамотності (1882–1908 рр.). – К.: ФОП Корзун Д.Ю., 2011. – 196 с.
8. Устименко В.Є. Обов'язок. Звитяга. Честь: 3 історії Урядового військово-кур'єрського зв'язку та Служби дипломатичних кур'єрів України. – К.: Етнос, 2011. – 528 с.; його ж. Зведи свій храм (3 історії Свято-Покровського трипрестольного храму с. Жукля на Чернігівщині): історико-документальне дослідження. – К.: Вид-во «Академпрес», 2011. – 240 с.; його ж. У кожного своя правда. Істина одна: Корюківка: довічний біль. – К.: Україна, 2013. – 440 с.
9. Подкур Р. Науково-документальна серія книг «Реабілітовані історією» у контексті діяльності Національної спілки краєзнавців України // Краєзнавство. – 2012. – № 3. – С. 182–187.
10. Денисенко Г. Підготовка «Зводу пам'яток історії та культури України: нові напрацювання та перспективи // Краєзнавство. – 2012. – № 3. – С. 118–125.
11. Україна Тараса Шевченка: історико-краєзнавчі нариси / упоряд.: Р.В. Маньковська, В.М. Мельниченко; голов. ред. О.П. Реєнт. – Харків: Фоліо, 2014. – 575 с.: іл.
12. XII Всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція «Освітнє краєзнавство: досвід, проблеми, перспективи», присвячена 200-річчю від дня народження українських просвітителів І. Вагилевича та М. Шашкевича (6–7 жовтня 2011 року): зб. матеріалів / Нац. акад. пед. наук України [та ін.]; [редкол.: П.Т. Тронько та ін.]. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2011. – 352 с.: табл.; Краєзнавство. – 2011. – № 3. – 136 с.; Краєзнавча Шевченкіана України. Матеріали XIII Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 200-річчю від дня народження Т.Г. Шевченка, м. Канів, 24–25 жовтня 2014 р. / За заг. ред. О.П. Реєнта. – Черкаси, 2014. – 364 с.
13. Гончаров О. «Києвознавчі читання» в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка // Краєзнавство. – 2014. – № 2. – С. 167–177; Гончаров О., Терес Н. Міжнародна науково-практична конференція «Києвознавчі читання: історичні та етнокультурні аспекти» // Етнічна історія народів Європи: Збірник наукових праць. Випуск 42. – К., 2014. – С. 219–223.
14. Києвознавчі читання: історичні та етнокультурні аспекти. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка та 250-річчю від дня народження Максима Берлінського (Київ, 27 березня 2014 р.) / Редкол. О.П. Реєнт (голова), В.П. Капелюшний, О.П. Гончаров, Н.В. Терес. – К.: ПП «Фоліант», 2014. – 476 с.
15. Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 22 листоп. 2011 р., м. Київ / ДЗ «Нац. іст. б-ка України»; редкол. А.В. Скорохатова, В.П. Кисельова, Р.В. Маньковська, О.В. Михайлова та ін.; ред.: Т.С. Кудласевич, І.В. Чеховська. – К.: Вид. дім «Вініченко», 2011. – 228 с. – (І Києвознавчі читання пам'яті Петра Тронька); Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції в рамках Других краєзнавчих читань пам'яті Петра Тронька, м. Київ, 20 листопада 2013 р. – К., 2014. – 237 с.; Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції в рамках Третіх краєзнавчих читань пам'яті Петра Тронька, м. Київ, 12 листопада 2015 р. – К., 2015. – 271 с.
16. Бонь О., Ковальов Є. V Всеукраїнська науково-практична конференція «Київ і кияни у соціокультурному просторі XIX–XXI століть: європейський цивілізаційний вимір» // Краєзнавство. – 2015. – № 1/2. – С. 256–257.
17. Вакулишин С. Історико-краєзнавчі конференції – традиції закладу позашкільної освіти «Північне саяво» // Краєзнавство. – 2015. – № 3/4. – С. 180–185.
18. Гончаров О. «Круглі столи» з проблем києвознавства // Краєзнавство. 2012. – № 1. – С. 160–162; Гончаров О.П. Діяльність Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України в галузі києвознавства (2008–2013 рр.) // Києвознавчі читання: історичні та етнокультурні аспекти. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка та 250-річчю від дня народження Максима Берлінського (Київ, 27 березня 2014 р.) / Редкол. О.П. Реєнт (голова), В.П. Капелюшний, О.П. Гончаров, Н.В. Терес. – К.: ПП «Фоліант», 2014. – С. 19–24.

19. *Гончаров О., Терес Н.* «Топонімічна політика в Києві: виклики часу, проблеми наукового забезпечення» // *Краєзнавство. Науковий журнал.* – 2015. – № 3/4. – С. 276–278.
20. Назви вулиць Києва в конфлікті ідеологій: Навчально-методичний довідник / Автори: Коцур В.П., Іваницька Л.В., Казьмирчук М.Г., Могильний Л.П., Терес Н.В., Пшеничний Т.Ю. – К., 2009. – 48 с.
21. *Хільчевський В.К., Соколов В.В.* Відзначення 145-ї річниці від дня народження академіка ВУАН та ВАСГНІЛ Євгена Володимировича Оппокова (1869–1937) // *Гідрологія, гідрохімія та гідроекологія: Наук. збірник / Гол. редактор В.К. Хільчевський.* – 2014. – Т.1 (32). – С.102–105.
22. *Круглова Л.* Документи та матеріали виставки «Я тобою, Україно, живу...», присвяченої 100-річчю від дня народження академіка П.Т. Тронька // *Краєзнавство.* – 2015. – № 3/4. – С. 42–47.
23. *Маньковська Р.* Державний діяч, науковець, громадянин. Відзначення 100-річчя з дня народження Петра Тронька в Україні // *Краєзнавство.* – 2015. – № 3/4. – С. 27–36.
24. *Смолій В.А., Реєнт О.П.* Улюбленець Доли (До 100-річчя від дня народження академіка НАН України, Героя України П.Т. Тронька) // *Український історичний журнал.* – 2015. – № 4. – С.161–172.
25. *Смолій В., Реєнт О.* Улюбленець Доли // *Краєзнавство.* – 2015. – № 3/4. – С. 5–13; *Маньковська Р.* Державний діяч, науковець, громадянин // *Там само.* – С. 27–36; *Дмитрук В.* Троньківська премія у ювілейний рік академіка Петра Тронька // *Там само.* – С. 37–39.
26. *Петровський А.* Університет – моя доля: до 100-річчя з дня народження академіка П.Т. Тронька // *Київський університет.* – Київ, 2015. – червень (№ 9/10). – С. 6.
27. Хрещатик. – 2015. – №134 (4730), 25 вересня.
28. *Букет Є.* Презентації книги «Україна Тараса Шевченка» // *Краєзнавство.* – 2015. – № 1/2. – С. 258–259.
29. *Гончаров О.* Про підготовку навчального посібника з краєзнавства для вищих навчальних закладів України // *Краєзнавство.* – 2011. – № 3. – С. 56–61; *Основи краєзнавства: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / М-во освіти і науки України, Харк. нац. ун-т імені В.Н. Каразіна, Нац. спілка краєзнавців України; за ред. О.П. Реєнта.* – Харків, 2015. – 332 с.
30. *Попович С.* Туристичне краєзнавство: генеза, методологія, завдання // *Краєзнавство.* – 2015. – 3/4. – С. 111–123.
31. *Гончаров О.* Історико-краєзнавча практика студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка – 2013 // *Краєзнавство.* – 2013. – № 2. – С. 213–220.
32. *Петровський А.* Відтворити в уяві епоху Тараса // *Київський університет.* – 2016. – № 3 (2259), березень. – С. 4.
33. Гардаріка: матеріали Всеукр. конкурсу наук.-популяр. статей / редкол.: І.В. Постольник та ін. – Х.: Право, 2015. – 252 с.
34. *Гончаров О., Сацький П.* Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт «Мальовнича Україна – туристичний край» // *Краєзнавство.* – 2014. – № 3/4. – С. 133–134.
35. *Жидецька О.* Історія малих міст України: місто Верхньодніпровськ Дніпропетровської області // *Краєзнавство.* – 2012. – № 1. – С. 175–177; *Мироненко Д.* Бібліотечний проект «Історія малих міст України» // *Краєзнавство.* – 2012. – № 2. – С. 65–68; *Жидецька О.* Історія малих міст України. Місто Василівка Запорізької області // *Краєзнавство.* – 2012. – № 2. – С. 169–170; її ж. Цінні знахідки краєзнавців Полонного Хмельницької області // *Краєзнавство.* – 2012. – № 4. – С. 208–209; її ж. Архітектурне обличчя міста Олександрівська Луганської області // *Краєзнавство.* – 2013. – № 4. – С. 255–258; її ж. Архітектор Георгій Рогожин та його колекція з історії українських сіл // *Краєзнавство.* – 2015. – № 3/4. – С. 290–293.
36. *Гончаров О.* Співробітництво Київської міської організації Національної спілки краєзнавців України з бібліотеками столиці // *Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 20 листопада 2013 р.* – К.: ПФ «Фоліант», 2014. – С. 20–23.
37. Зразковий музей історії Святошинського району відзначив 10-річчя з часу заснування // *Хрещатик.* – 2009. – № 185 (3631), 30 грудня.
38. *Маньковська Р.* «Катеринин день». Краєзнавці започаткували свято народної художниці Катерини Білокур // *Краєзнавство.* – 2015. – № 1/2. – С. 274–275.
39. *Войцехівський Б.* Я роблю те, що може кожен: [ст., док., світлина] / Борис Войцехівський; вступ. слово та упорядкув. М.Г. Махінчука. – К.: Криниця, 2010. – 208 с.: іл., портр.
40. *Букет Є.* «Вікі любить пам'ятки» – 2012 // *Краєзнавство.* – 2013. – № 4. – С. 185–188; *Краєвиди рідної землі. Про партнерську співпрацю краєзнавців та «Вікімедіа Україна»* // *Краєзнавство.* – 2013. – № 3. – С. 180–181.
41. *Дмитрук В.І.* Троньківська премія у ювілейний рік академіка Петра Тронька // *Краєзнавство.* – 2015. – № 3/4. – С. 37–39; його ж. Премія імені академіка Петра Тронька: відзначення подвижників краєзнавчого руху // *Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції в рамках Третіх краєзнавчих читань пам'яті Петра Тронька, м. Київ, 12 листопада 2015 р.* – К., 2015. – С. 62–66; його ж. Лауреати Премії імені Дмитра Яворницького 2015 року // *Краєзнавство.* – 2015. – № 3/4. – С. 283–285.